

HIDAT VERTÜNK

Irta: Steinfeld Sándor

„Vörös csillagragyogj és trónolj.
Mióta ember néz az égre,
Vörös csillag volt a reménye.“

(Ady)

A félelmetes pusztítások után hazánkban mindenütt megindul a munka. Az utak megtelnek, a gyárkémények újra füstölögnek, a tárnákban búgnak a fúrógépek, a föld befogadja a vetést. Az eszeveszett rombolások nyomai egymásután tünedeznek el. Az üszkös romok között a pusztulás dalát fűtyülő szelet serény építők öntudatos nótái váltják föl. Drága halottaink sirján kinőnek a tarka virágok. Az élet éled újjá erdőn, mezőn, falun, föld alatt és föld fölött, testben és lélekben.

Győztünk! Az ádáz gyilkosok hada vértjétől fosztottan kegyelemért esdekel, földön hever. Szántanak már a harci paripák. Idegeinken még át-át fut a könyörtelen csaták és bombazuhanások láza, de akaratunkat és szándékainkat már más célok és más lendületek hevítik.

Az újjáépítés munkájában éppúgy kivesszük részünket, mint a harcból. Egész életünkön át ragaszkodtunk a szabad szóhoz, a népeket emelő és egybeforrasztó demokratikus szabadsághoz. Ragaszkodtunk a minden rendbeli, színű és fajú, hazáját igazán szerető és embertársát őszintén megbecsülő dolgozók egységéhez. És ünnepélyes pillanata ez mindannyiunknak, amikor majd öt évig tartó, ránkényszerített hallgatás után újra átadjuk népünknek a HIDat.

1938-ban, hét évvel ezelőtt írta az „Ár ellen“ c. cikkében a 41-ben hősi halált halt elvtársam, Pap Pali:

„Mi hidat vertünk, amely összeköt bennünket, falu és város dolgozóit
. . . A mi hidunkat nem lehet már lerombolni. Ezért harcolunk, győzünk,
ka kell az ár ellen is.“

És megfogva bár, de diadalmasan, a meghatottság örömkönnyével szemünkben simogatjuk meg az új HIDat. A reakció és gyűlölködés, ha föl is robbantották a vázat, de a gránitnál is szilárdabb pillérek kibirták az ostromot. Kitartottak, mert a legbiztosabb alapokba, a dolgozók szeretetébe ágyaztuk őket és mártírjaink vére pecsételte meg és avatta szentté minden szabadságát szerető ember szemében és szívében, határokon innen és túl.

Sohasem futkostunk olcsó győzelmek után, sohasem lelkesedtünk kikunyorált babérokért. Mindég a legnehezebb föladatokat kerestük, vállaltuk és oldottuk meg. Csak így teljesíthettük harcos kötelességünket, csak így dolgozhattunk ügyünkért, a belénk helyezett bizalmat csak így szolgálhattuk meg.

„Aztán egyik év a másik után múlt . . . A kifáradtak, a lógósok, az elhullottak helyett új kisebbségi magyarság lettünk. Mindig több és több feladat szakadt a nyakunkba . . . Nyitottszemű állásfoglalásunktól sok minden függ . . . Az új magyarság mi vagyunk: dolgozók, sanyargók, új életre eszméltek lassan sorakozó hada.“ (Latak István: *Öt esztendő végeztével. HID 1938, 377 old.*)

Ma új föladatok követelik megoldásukat. A régi Jugoszlávia és a megszállás gyűlöletre tanító, mételeyező hatása még ma is érezhető. A magyar ifjuság még nem sorakozott föl teljesen az építő és teremtő munka tömbjébe. A fölülről várás túlon-túl a szivekhez nőtt és káros ábrándképek ugyanugy visszatartják a lelkeket, mint a visszavonhatatlanul letűnt — kérlek alássan, urambátyámos — kor kísértetjárása.

Új időknék új szele járja be falvainkat és városainkat. A kiharcolt szabadság szele lobogtatja a véres csatákból dicsőségesen visszafért, golyószaggatta zászlókat. A harci kürtök harsonája ma munkára hív. Új kor nyílik meg előttünk: a munka megbecsülésének, a testvéri összefogás ifjakat és öregeket, nemzeteket és fajokat egységesítő, egy célra törő, egységes akarattá forrasztó kora. Átmentve az örök értékű anyagi és szellemi javakat; az egymásra való acsarkodás multját *végkép elemetjük.*

CÉLUNK ismeretes. A népi demokráciától áthatott, népi igazságérő küzdő, magyar irás: a faji és nemzetiségi gyűlölséget elvető, egységet és testvériséget hirdető szellem zászlóvivőit voltunk és maradunk. *A mai Jugoszláviában látjuk legszilárdabbnak az igaz népuralomba való nyugodt és zavarmentes átfejlődés előfeltételeit.* Ezentul keressük és szorgalmazzuk a dunamedencei népi eszmetartalmat minden hódító és kívülről beavatkozó törekvés-sel szemben. Hogy mindezt elérjük, harcolnunk kell. A kishitűség és megakuvás, az irigykedés és rosszakarat, az alattomos gáncsok és nyílt törvetések ellen. És ahogy a multban nem állottunk egyedül a harcban, úgy most sem magunkra hagyatva vivjük meg azt. Mig azelőtt az államhatalom minden szerve ellenségünk volt, ma mindenütt barátokat találunk, mindenütt segítőtársakat látunk.

1939-ben fektettük le „Beszámoló“ cikkünkben programunkat. Hogy ennek alapvető tételei ma is érvényesek, azt alábbi idézeteink bizonyítják. Az új: hogy *ma szabadok vagyunk!*

„De hogy a sikert elérjük, ismernünk kell magunkat és környezetünket. Ismernünk kell a velünk együttélő népeket. A velük való évszázados együttélésünk törvényeit, ide jutásunk és letelepedésünknek történetét, egymásra utaltságunknak, . . . közös meghatározóit kell fölkeresnünk . . . Minden lehető módon közelebb kell hoznunk egymáshoz a különböző névű, egy földről fakadó kulturkifejezéseket. Fordításokkal, ismertetésekkel legyünk szószólója vajvodinai sokszínű kulturánk összetételének.“

Meg kell ismertetnünk népünkkel a népfelzabadító harc történetét és vívmányait, hogy ezáltal is közelebb hozzuk egymáshoz hazánk népeit. Nem szabad elfelednünk, hogy egyike leszünk azon kapcsoknak, amelyek a fiatal magyarországi demokráciát Titó Jugoszláviájával összekötik.

„Meg kell ismernünk Vajvodina sajátos hagyományait. Tanyáinak, falvainak és városainak életét . . . Számon kell tartanunk minden hasonló törekvést. Kapcsolatot kell találnunk ezekhez és velük együtt keresni multját, történelmi alapjait, jelenjét, jövőjét a különleges vajvodinai kulturának.“

Ezen kívül pedig arra törekszünk, hogy olvasóink számát növelve, őket magukat is megszólaltassuk. Hogy az olvasót iróvá neveljük. Mert hiszünk, hogy nálunk is vannak Veres Péterek, Mitar Poparák és Pavel Miszkinék. Itt élnek, talán közvetlen közelünkben, csak elfödi őket előlünk az önbizalom, vagy a megfelelő utmutatás hiánya. És tudjuk, hogy céljainkat teljesen csak akkor érhetjük el, ha ezek az igazán népi írások napvilágot látnak és közönséget nyernek.“

Örömmel vesszük, ha nem csak iskolázott kézből, de ipari, sőt földművesi kézből is jó, közölhető anyagot kapunk. De egy nagyon komoly szempontot kell szemelőlt tartanunk: a dolgozók írásainak, művészetének a po'gári írások, művészetek színvonalát szépségben, művészi erőben, egy szóval tökéletességben nemcsak utól kell érnie. de túl is kell szárnyalnia. Az új művészet különb kell, hogy legyen a réginél, mert hatni csak akkor tud. És éppen ezért, mert a dolgozók munkája a világ kultúrájának alapja: képviselnünk, őriznünk és fejleszteniünk kell a haladó kultúrunk színvonalát. Csiszoltább, kiforrottabb, kevesebb jelszóval és több mélyfeggel megalkotott írásokat kell nyilvánosságra hoznunk és kérnünk munkatársainktól . . . Irják meg magukat olyannak, amilyenek, szépítés, elferdítés, tudatos céltalosság nélkül.“

„ESZKÖZEINK szerények. A szellem fegyverével küzdünk. Szó, írás, meggyőzés. . . Minket fűt a hit és tudjuk, hogy az izme erőt kap, ha ezrek, tizezrek, százezrek — a tömeg — teszik magukévá. És ezért bízunk a sikerben és tudjuk, hogy **nem vagyunk egyedül**. Velünk van határon innen és túl — bármilyen színű, fajtájú és nemzetiségű — minden becsületesen érző és gondolkozó ember. Mindenki, aki jobbat, szebbet kíván! Aki békét, a megértés sziklájába gyökerező békét, haladást akar. Fényre, levegőre, napsugárra, öröme, boldogságra vágyakozik.“

Céljaink és eszközeink önfegyelmet, lemondást, kitartást és hitet követelnek. Tőlünk is, olvasóinktól is“

„MIT KELL ADNUNK, hogy a leszögezett cél felé haladjunk, hogy ne vigyük tévutra se magunkat, se olvasóinkat?“

Világos, érthető, mindig időszerű és érdekléssel bíró, nevelő tanító írások. Ne feledjük el, hogy olvasóinknak háromnegyede nem végzett közpiskolát és ismereteik jórészt keserves tapasztalatok, drágán fizetett megismerések és főképp nehéz megpróbáltatások útján, szereztek. Nekik a

betű nem szórakozás, hanem okulás, vezetés, életismereteik bővítése és kikristályosodása kell, hogy legyen. Az emberrel született bíráló szellemet kell olvasóinkban minél magasabb fokra fejleszteni, hogy megtudják különböztetni a szellemi konkolyt a tiszta buzától, a mátfefeletető mákonyt a valóságra eszméltető és kutatásra biztató üde italtól. Olvasóink a maguk, égető kérdéseire várnak tőlünk rövid, egyszerű és minél tartalmasabb választ. Ezt keresik a versekben, elbeszélésekben ugyanugy, mint a gazdasági, politikai cikkeken.

A múltban magyar nyelven szinte egyedül voltunk és egyedül vívtuk a harcot. Ma a HID története egyik fontos állomásához ért. Az ifjusági lapként indult és abból a demokratikus népszabadságok ügyét szolgáló harcos lappá fejlődött HID ma a Vajdasági Magyar Kulturszövetség szócsöve. Célkitűzéseink megvalósításában segítségünkre áll a kultúr-körök egyre sűrűsödő hálózata és egyik legfontosabb szervünknek tekintjük a Magyar Színházunkat.

Mi a kulturát egyetemes népkincssé akarjuk tenni és

„éppen ezért, mert ilyen szémszögből nézzük a dolgokat, nem a magunk, de az ügy nevében amit képviselünk, joggal várjuk el minden olvasónktól, hogy a lap terjesztésében, emelésében cselekvő részt vegyen. Mert minden, még az igazság is csak akkor válik valóvá, ha azok veszik vállalká, akikért az volt, van és lesz.

Harcolnunk kell: mindenki ott, ahol van és úgy ahogy tud. Az igazságért, az egységért, a haladásért, az igazságtalanság, az ékverők és kerékkötők ellen!”

A fönt vázolt gondolatok nem újak. A népek dolgozói az évszázados könnyes-keserves tapasztalatok árán megtanulták, hogy igazi szabadság nélkül nincs való kultúrélet, hogy a rabtartó nép, másikat elnyomó nemzet maga sem szabad és végül, hogy a szabadság nem hull idegen fegyverek árnyékában égi manna-ként, hanem mindég csak kitartó és állhatatos harc gyümölcse.

A Dunamedence szabadságért sóvárgó és gonosz gaztevőktől mindég becsapott, legnemesebb szándékaiban mindég tévútra vitt nemzetei egymáshoz való viszonyának kicsinyített képe Vajdaság történelme, az itt élő népek sorsa. Mi innen indulunk ki és ide kapcsolódnak szervesen elgondolásaink. Nemcsak ma, a múltban is ezt hirdettük s láthatárunk az egész földgolyóra kikerjed:

Az áldozatok nem voltak hiábavalók. Legjobbaink nem hiába szenvedtek a börtönök mélyén és kiáltották a közelmúltban a tetuton érdekeket szolgáló véreskezű hóhérlegények arcátlan arcába: „Éljen a magyar szabadság!”, „Éljen a Szovjetunio!”. Ezekkel a szavakkal ajkaikon haltak vértanu halált 1941 november 18-án mozgalmunk, lapunk vezetői, akik a „főlszabadó” Horthy-pribékek kezébe kerültek. Mert magyar, csak akkor lehet szabad és boldog, ha szabad és boldog a sziáv és a román. Valljuk és hir-

detjük: nem hiába hullott vére millióknak. Duna és Olt népei találkoztak végre a barikádokon. Találkoztak a testvériség és egység jegyében, diadalmasán megfogták egymás kezét és fejük fölött ott ragyog a népszabadság ötágú csilaga.

„*Elvek nem képezhetik a vita tárgyát. Az elvekért harcolni kell.*” Szóval, irással és ha kell fegyverrel is. Mi úsztunk az ár ellen, vé t ó t kiáltottunk a b é c s i d ö n t é s e k r e, a lengyel-magyar határ jogfosztó tömeghisztériájára. Mi soha meg nem alkuvó kiállással hirdettük és kovácsoltuk az egyedül való utat a boldogulás felé, a népek demokratikus összefogását a paraszuralmi népközösségek, a dolgozók és dolgoztatók hagymázos agyakból fakadó, sorsközösségi eszméi ellen. Mi ott voltunk Madrid határán, a Dalmát tengerparton, a boszniai hegyekben, átkeltünk a Dráván és segítettük pozdorjává törni a pokol seregét. Csak így születhettek meg a boldogulás és az igazi kultúra előfeltételei, a szabadság pirkadása a Dunam dencében.

Most építenünk kell. Más sikon békés eszközökkel folytatjuk a munkát, a harcot a jobb jövőért és kultúráért. Minden megmozdulásunkban harci tapasztalatainknak a jelen követelményeinek megfelelően kell érvényesülniök. A m gyarság évszázados szabadságharcaiban gyökerező egyetemes népi kultúra részeseivé és hordozóivá akarjuk tenni városaink és falvaink minden dolgozóját, az értelmiségieknek azon rétegét, amely főntartás nélkül keresi és akarja az együtt-menetelést dolgozóinkkal. *Minden más út és elgondolás téves.*

Sajtónknak tükröznie kell életünk minden megnyilvánulását. De nemcsak ezt. Mindig az élen haladva vezetés és irányítás a kötelessége. Szorosan a Népfronttal együtt menetelve, a Népfront programjának maradéktalan megvalósításáért h a r c o l v a tehetjük csak részesévé népünket a szabadság minden gyümölcsének.

Mi hadat üzentünk a tunyaságnak és kiméletlenül harcolunk azok ellen, akik uszitanak és gyűlöletet hintenek a testvérnépek közé. Es mi győzünk *ebben a hadjáratban is!* A testvériségegység jegyében kivisszük a fölvilágosodást a legeldugottabb, legsötétebb zugokba is. A múltban hídat ácsoltunk a dolgozók, népek és emberek között riant hasadékok fölél. Nem nyugodtunk és nem nyugszunk, míg a hullarablók, a kerékkötők és gyűlölködők tetemeivel a szakadékot be ne temetjük és föléljük nem ágyazzuk a megértés és megbecsülés széles országútját.

„*Igy követelik tőlünk Rákóczi, Kossuth, Petőfi és Ady szelleme, a magyar népi hagyományok És a harchoz lendületet, végtelen kitartást ad a demokratikus népszabadságok diadalmaskodó erejébe vetett, meg nem ingatható hitünk. (HID 1939. 119 old. „hozzászólás“)*”